

1 DE MAIG

-FESTIVITATS REVOLUCIONÀRIES-

Monument al·legòric al Primer de Maig
1 de maig de 1937
Autor: Brangulí
[ANC1-42-N-35479](#)

Descripció

Es tracta d'una fotografia en blanc i negre, presa el dia 1 de maig de 1937 a la Rambla de Canaletes (Barcelona), i ens il·lustra la celebració de la festa del treball durant la Guerra Civil.

Una riuada de persones transita per la rambla, passant sota un monument que porta la inscripció "1 de maig" i es compona d'una gran estructura –probablement de fusta– que representa dues mans que sostenen una falç i un martell, amb una estrella roja de cinc puntes al fons.

Interès del document

El document ens proporciona una imatge del clima revolucionari que es vivia a la ciutat de Barcelona en el context de la Guerra Civil i la utilització d'aquesta festivitat per reforçar la propaganda dels grups polítics predominants.

En els dies precedents als *fets de maig*, la simbologia utilitzada en la imatge ens avança el punt d'inflexió viscut en el bàndol republicà quan, tot just dos dies després, van esclatar les diferències entre les diferents famílies polítiques en un greu enfrontament que va ocasionar centenars de morts a Barcelona i que es va tancar amb la sortida dels òrgans de govern dels representants anarquistes i trotskistes, i el reforçament del PSUC i el PCE que van imposar una política propera al comunisme estalinista i, per tant, a la URSS.

Context

La Festa del Treball que se celebra l'1 de maig, va tenir molta rellevància durant el període republicà, ja que servia per posar en relleu els valors de la ideologia republicana i d'esquerres, i les multituds sortien al carrer per celebrar-la.

Els orígens d'aquesta festa es remunten a finals del s. XIX, època en què en el món occidental s'estaven produint importants canvis socials, econòmics i culturals.

En un context caracteritzat per l'auge del procés d'industrialització i el creixement de la població urbana, les masses obreres, a redós de l'anarquisme i el marxisme, s'havien començat a organitzar a través de mútues i sindicats per tal de defensar els seus drets davant l'explotació a la qual els sotmetia la patronal i van néixer nous partits i organitzacions polítiques per defensar aquests drets.

En alguns països es van començar a fer algunes manifestacions per reivindicar els drets dels treballadors. L'1 de maig de 1886 a Chicago es van iniciar les protestes per demanar la jornada de 8 hores; el dia 4 es va llençar una bomba a les autoritats que intentaven dissoldre la manifestació, fet pel qual es van detenir i jutjar vuit manifestants, cinc dels quals van ser condemnats a mort malgrat que, amb posterioritat, es va descobrir que l'autor de l'atemptat havia estat un anarquista alemany.

Va ser en record d'aquells fets i la condemna injusta als coneguts com "màrtirs de Chicago", que es va triar la data de l'1 de maig com a dia internacional del treball.

Durant la Guerra Civil espanyola, el bàndol republicà va tenir serioses dificultats per mantenir l'ordre com a conseqüència de greus enfrontaments interns.

El fracàs del cop d'Estat va anar acompanyat de l'esclat d'un conjunt de processos revolucionaris dins del bàndol republicà que van ser encapçalats per les diverses faccions que s'oposaven als rebels, enfrontant els partidaris de fer primer la revolució per poder guanyar la guerra (anarquisme), amb els que defensaven consolidar un comandament efectiu de la guerra abans d'engegar qualsevol procés revolucionari (PCE, PSUC).

Tant el Partit Comunista d'Espanya (PCE), com el (PSUC), una organització afiliada al PCE, eren membres de la Comintern i estaven ben relacionades amb el Partit Comunista de la Unió Soviètica

L'anarquisme que havia tingut molt recolzament a les primeries del segle XX, va anar perdent força en el decurs de la guerra, en benefici de partits i organitzacions com el PCE i el PSUC. El punt d'inflexió es va donar arran dels *Fets de maig* de 1937 després dels quals, aquests partits van aconseguir imposar-se.

El símbols que apareixen a la fotografia representen una alegoria a l'entrada en una nova etapa que, malgrat tot, no va acabar amb els problemes de divisió interna dins del bàndol republicà.

Qüestions:

-Busqueu a l'aplicació Arxius en Línia, les altres imatges que componen el reportatge d'aquell primer de maig del 37 i identifiqueu tots els símbols que hi apareixen.

-Busqueu imatges de la festivitat del primer de maig dels altres anys de la guerra i compareu-les amb les del maig del 37.

-Cerqueu una explicació de les diferències que heu trobat i argumenteu-la

Per continuar indagant:

Fonts arxivístiques

Documents textuais

Circular del Secretariat Regional de Catalunya relatiu als mítings amb motiu del Primer de Maig. Abril de 1937. ANC1-886-T-18405.

Crònica diària de les activitats del president Companys: 1 de maig de 1937. 1 de maig de 1937. ANC1-1-T-7486.

Dossier de premsa, elaborat pel Gabinet de Premsa del Departament de Presidència, sobre la celebració del primer de maig. 3 de maig de 1938. ANC1-1-T-7516.

Documents no textuais

Banquet celebrat en homenatge als combatents republicans del Front de l'Est i Llevant. 1 de maig de 1938. Autor: Brangulí. ANC1-42-N-14514.

Cartell antifeixista exhibit a la plaça Catalunya amb motiu del Primer de Maig, a Barcelona. [1 de maig de 1937 – 31 de maig de 1937]. Autor no identificat. ANC1-1-N-3498.

Ciudadà donant menjar als coloms de la plaça Catalunya davant les instal·lacions per a la celebració del Primer de Maig, a Barcelona. [01/05/1937 - 31/05/1937]. Autor no identificat. ANC1-1-N-3504.

Ciudadans a la plaça Catalunya durant la celebració del Primer de Maig, a Barcelona. [01/05/1937 - 31/05/1937]. Autor no identificat. ANC1-1-N-3502.

Ciudadans a la plaça Catalunya durant la celebració del Primer de Maig, a Barcelona. [01/05/1937 - 31/05/1937]. Autor no identificat. ANC1-1-N-3503.

Ciudadans passejant per les Rambles entre les instal·lacions per a la celebració del Primer de Maig, a Barcelona. [1 de maig de 1937 – 31 de maig de 1937]. Autor no identificat. ANC1-1-N-3501.

Combatent republicà acompanyat per una dona asseguts a la plaça Catalunya durant la celebració del Primer de Maig, a Barcelona. [1 de maig de 1937 – 31 de maig de 1937]. Autor no identificat. ANC1-1-N-3505.

Combatents republicans amb un fotògraf ambulant a la plaça Catalunya davant les instal·lacions per a la celebració del Primer de Maig, a Barcelona. [1 de maig de 1937 – 31 de maig de 1937]. Autor no identificat. ANC1-1-N-3509.

Combatents republicans parlant amb unes noies a la plaça Catalunya davant les instal·lacions per a la celebració del Primer de Maig, a Barcelona. [1 de maig de 1937 – 31 de maig de 1937]. Autor no identificat. ANC1-1-N-3507.

Combatents republicans parlant amb unes noies a la plaça Catalunya durant la celebració del Primer de Maig, a Barcelona. [1 de maig de 1937 – 31 de maig de 1937]. Autor no identificat. ANC1-1-N-3508.

Discurs del comissari Jaume Girabau amb motiu de la celebració de l'1 de Maig a Baldomar. 1 de maig de 1938. Francesc Boix i Campo. ANC1-1058-N-36.

Mariner passejant amb una noia per la plaça Catalunya entre les instal·lacions per a la celebració del Primer de Maig, a Barcelona. [1 de maig de 1937 – 31 de maig de 1937]. Autor no identificat. ANC1-1-N-3500.

Mariners parlant amb unes noies a la plaça Catalunya davant les instal·lacions per a la celebració del Primer de Maig, a Barcelona. [1 de maig de 1937 – 31 de maig de 1937]. Autor no identificat. ANC1-1-N-3499.

Monument efímer aixecat a la plaça Catalunya amb motiu de la celebració del Primer de Maig, a Barcelona. [1 de maig de 1937 – 31 de maig de 1937]. Autor no identificat. ANC1-1-N-4962.

Monument efímer i al·legòric al Primer de Maig. 1 de maig de 1937. Autor: Brangulí. ANC1-42-N-14769.

Parlament d'una dona del Socors Roig Internacional. 1 de maig de 1938. Autor: Francesc Boix i Campo. ANC1-1058-N-3.

Reproducció d'una fotografia d'integrants de la Unió de Dones Antifeixistes repartint fullets al carret el 1r de Maig. 1 de maig de 1937. Autor no identificat. ANC1-555-N-278.

Soldats de l'Exèrcit Popular Regular visitant una fàbrica durant la celebració del 1r de Maig. 1 de maig de 1938. Autor no identificat. ANC1-555-N-116.

Soldats de la 30 Divisió durant la celebració de l'1 de maig a Baldomar. 1 de maig de 1938. Autor: Francesc Boix i Campo. ANC1-1058-N-29.

Altres fonts

CASSASSAS, Jordi (coord.). *La construcción del presente: el mundo desde 1848 hasta nuestros días*. Barcelona: Ariel, 2005.

DROZ, JACQUES (dir). *Historia general del socialismo: de 1875 a 1918*. Barcelona: Destino, 1985.

DROZ, JACQUES (dir). *Historia general del socialismo: de 1918 a 1945*. Barcelona: Destino, 1985.

HOBBSAWM, Eric. *La era del capital, 1848 – 1875*. Barcelona: Crítica, 2003.

PAREDES, Javier (coord.). *Historia Universal Contemporánea*. Barcelona: Ariel, 2002.

PAREDES, Javier. *Historia contemporánea de España*. Barcelona: Ariel, 1998.

PRESTON, Paul. *La Guerra Civil Española*. Barcelona: Plaza & Janés, 2001.

RISQUES, Manel (dir.). *Història de la Catalunya Contemporània*. Barcelona: Pòrtic, 1999.

SOLÉ I SABATÉ, Josep Maria. *La Guerra Civil a Catalunya: 1936-1939*. Barcelona: Edicions 62, 2004-2006.